

werd ingelijfd van de wereld geheel werd afgescheiden, en afgesneden van alle zonde en contact met de zonde, op een eenzame plek in de wildernis buiten de overige menselijke samenleving werd gesteld, dan zou de kerk op aarde volkomen met de kerk in den hemel één zijn; het Koninkrijk der hemelen zich hier even zuiver als boven openbaren; en het Lichaam des Heeren op aarde niet te onderscheiden zijn van het Lichaam des Heeren in de hemelen.

Doch dit is juist niet zoo. Gods plan, gelijk de Heilige Schrift ons dit openbaart, is niet om uit de miljoenen menschen enkele personen uit te vissen, en deze samen te voegen. God heeft de wereld liefgehad; God houdt aan zijn schepping vast; wat Hij redt, is ons menschelek geslacht. Anderstoch konden Gods uitverkorenen b. v. alleen uit de Engelsche natie zijn, maar nu moet het een schare worden uit alle naties, tongen en volken. Vandaar dat we in de Heilige Schrift deze gegevens vinden: 1°. Niet door de wedergeboorte, maar eerst door den dood, wordt feitelijk de zonde uit ons hart en uit onzen persoon uitgescheiden. Tot op onzen dood toe blijven we in ons eigen hart met de zonde kampen en blootgesteld aan verleiding en verzoeking. 2°. Niet door onze bekeering, maar eerst door onzen dood, worden we feitelijk uit het contact met het menschelek leven weggenomen. Tot op die ure toe moeten we in de wereld strijden: „Ik bid U, Vader, niet dat Gij ze uit de wereld wegneemt, maar dat Gij ze bewaart in de wereld”. En 3°. noch de wedergeboorte noch de bekeering verzoent zich voor ons menschelek oeg met zekere onbedwingelijke kenteekenen, zoodat wie zelf wedergeboren is en zich bekeerd heeft, nooit met volstrekte zekerheid zeggen kan, wie met hem tot het Lichaam des Heeren behooren. Een iegelijk weet dit alleen van zich zelf, maar kan dit van anderen slechts gelooven, en vermoeden of onderstellen.

Deze drie feiten zijn niet weg te cijferen. Ze zijn ons in Gods Woord te overduidelijk, als door God alzo gewild, geopenbaard. Zoo en niet anders staat het.

Eerst in onzen dood sterven we der zonde af. We mogen niet in de kloostercel de wereld uitgaan, maar moeten in de wereld den Heere belijden. En ook, wie wedergeboren is en zich bekeerd heeft weet ge nooit, in uw dorp of in uw stad, met volstrekte zekerheid. Van iemand staat, gelijk het volk zegt, zult ge afblijven.

Hieruit nu volgt, dat het Lichaam des Heeren in de kerk op aarde nooit zonder vleek of rimpel kan optreden; en dat het evenzoo onmogelijk is, om de grenzen der kerk op aarde met de levenslijn van het Lichaam des Heeren te doen saamvallen. Er kunnen buiten staan die er in hooren; er kunnen in zijn wie er niet in hooren. Geen mensch, die als God, het harte kent. Volkomen naar waarheid en op grond der Heilige Schrift heeft dus de Reformatie er op aangedrongen, dat we scherpe lijnen tusschen de zichtbare en onzichtbare kerk onderscheiden zouden. Niet alsof dit twee kerken waren, wat ongerijmd is; maar in zoverre de kring der kerk in het zichtbare niet juist en precies saamvalt met den kring van de kerk Christi in het onzichtbare. Hieruit nu ontstaat vanzelf tweemaal regel. De eerste, dat de kerk in het zichtbare nooit mag afgekeurd, omdat ze niet op volkomene wijze met de onzichtbare kerk saamvalt. En de tweede, dat de kerk in het zichtbare zich nooit legitimeeren kan, dan door zoo nabij mogelijk de openbaring van de onzichtbare kerk te geven. Tusschen deze twee slingert nu de kerk op aarde altoos in. Verworpen moet dus als dwaling elk pogen, dat niet rusten kan, eer ze volkomen saamvallen, en dan acht ten leste dat punt seculair bereikt te hebben. En verworpen moet eveneens als dwaling elk berusten in de onnatuurlijkheid der kerk, waardoor het besel wordt uitgewischt, dat ze openbaring van het Lichaam van Christus is.

Want wel zou men nog kunnen vragen: Waarom is er in het geheel een zichtbare kerk noodig, en waarom kan men niet volstaan met voor zijn eigen hart de vreeze des Heeren te zoeken? Maar heel dit mystiek bedoelen wordt door de Heilige Schrift lijnrecht weersproken. Dit toch zoo zou zijn, indien de Heere zijn kerk alleen door zijn Geest regeerde. Maar dat is niet zoo. Hij regeert zijn kerk door zijn Woord en Geest. En dit Woord nu maakt op zichzelf reeds het optreden van de kerk in het zichtbare noodzakelijk. Doch ook feitelijk blijkt dit daaruit: 1. dat Jezus in den kring zijner apostelen een bepaalde organisatie gesticht heeft, 2°. dat Jezus bepaalde Sacramenten heeft ingesteld; en 3°. dat hij, naar luid van het apostolisch woord, leeraars en herders, en dus ambtsdragers heeft ingesteld; en 4°. uit het feit dat de apostelen op zijn last feitelijk zichtbare kerkelijke instituten gesticht hebben.

Een kerk in het zichtbare moet er dus zijn; en deze kerk blijft, naar wat we zagen, gebonden aan deze twee regelen: Ze kan nooit zuiverlijk het Lichaam des Heeren openbaren; en toch moet ze dit zoo zuiver mogelijk doen.

KUYPER.

„Verkondigt den dood des Heeren”.

Want zoo dikwijls als gij die brood zult eten, en den drank beker zult drinken, zoo verkondigt den dood des Heeren, totdat hij komt.

1 Cor. 11:26.

Bij het heilig Avondmaal wordt de dood des Heeren verkondigd. Als ge daar aanzit, viert ge niet een gedach-

tenismaal, om de heugenis van Jezus' komst op aarde in stand te houden; maar hebt ge gedachtenis van Jezus te viert in het teken van zijn verbroken lichaam en vergoten bloed. En ge hebt in de gedachtenis aan dat verbroken lichaam, en dat vergoten bloed niet naar den dood des Heeren te denken, maar dien dood te verkondigen.

Zoek ook hierin dan met heilige aandacht in te dringen en geef er u rekenschap van wat het zij, dat wie ten Avondmaal gaat, den dood van Jezus op het kruis van Golgotha verkondigen moet.

Ons Evangelie wijst ons steeds op het kruis als het middelpunt van heel Jezus' verschijning op aarde. Niet anders te weten dan „Jezus en dien gekruis” is de roem van den heiligen apostel Paulus. En niet alleen hij, maar ook de overige apostelen wijzen u bijna nooit op de kribbe, noch op de woorden die Jezus sprak, noch op de wonderen die hij gewrocht heeft; maar trekken altoos weer de geheiligde aandacht der kerken saam op dat één machtige feit, dat God zijn Zoon aan de wereld heeft gegeven, en dat de wereld dien Zoon van God heeft gekruist.

Natuurlijk niet in dien zin, alsof hetgeen aan dat kruis voorafging ons onverschillig kon zijn, of dat hetgeen in Opstanding en Hemelvaart volgt, kon worden weggelaten. Integendeel, zo ge niet eerst van de kribbe tot aan Gethsemane uw Heiland gevolgd zijt, verstaat ge niet wat het te zeggen had, dat die Heiland gekruist werd. En zoo ge nu het kruis niet in de Opstanding ten derden dage jubelt, heeft dat kruis van Golgotha voor u niets dan vertwijfeling en droefenis.

Dit alleen is bedoeld, dat ge heel deze verschijning van den Zoon des menschen als één samenhangend geheel moet oppvatten, waarin al hetgeen aan dat kruis voorafgaat, op dat kruis doelt, en al hetgeen op Golgotha volgt, uit dat kruis voortvloeit; zoodat bij dat kruis de heilige plek was en is, en blijft, waar ook gij altoos weer hebt neer te knielen, om Gods eeuwige ontfermingen in de gifte zijns Zoons in te drinken met al den wellust uwer ziel.

En daarom heeft Christus niet een ander teken, maar juist het heilig Avondmaal ingesteld, om door dat Avondmaal u telkens weer voor dat kruis van den Man van smarte te plaatsen.

Hij had ook plechtigheden kunnen instellen, om ons zijn kribbe, zijn machtige woorden, om ons de verheerlijking op Thabor, om ons de Opstanding en zooveel meer, symbolisch voor oogen te stellen. Maar dat deed de Heere niet. En wat wij in ons Kerstfeest en Paaschfeest hebben, is niet een ordinantie des Heeren, maar alleen een kerkelijk gebruik.

Neen, het enige feit in zijn leven, waarop de Heere ons gedurig weer sacramenteel wijzen wilde, is zijn Kruis. Daarop en daarop alleen doelt het Sacrament des Avondmals; en zelfs ook het Sacrament van den heiligen Doop spreekt ons van de afwasching onzer zonden in zijn bloed.

De dood des Heeren, dat is en blijft dus het machtige brandpunt, waarin al de stralen van deze heilige geschiedenis saamvallen. En zelfs als aan Johannes op Patmos het beeld van den Christus in de hemelen wordt getoond, ziet hij eerst niet den Overwinnaar, met de kroon op het hoofd, maar het Lam Gods dat gelacht was.

Eens zou dit anders zijn; en als Gods raad ten einde spoedi, en de groote dag van zijn oordeel komt, ziet ge datzelfde Lam Gods op de wolken des hemels verschijnen als de van God gezonden Overwinnaar over hemel en aarde. En dan zal ook voor u de Man van smarte in den Koning der heerlijkheid zijn ondergegaan, doordat ge dan geen zonden meer kennen zult en al uw zonden die ge deedt, achter u, in de diepte der zee zullen geworpen liggen.

Maar in deze bebedeling, nu ge nog op aarde zijt, nu ge de worsteling der zonde nog kent, en nooit anders voor God dan als een onreine kunt verschijnen, nu wil en kan de Christus niet anders dan als het Lam Gods voor u treden, en blijft het Kruis van Golgotha de van God aangewezen plek voor uw ontmoeting met uw Heiland.

Philosophie over den Godmenschen redt u ziele niet. Dwepende utroepen over de majesteit des Heeren kunnen uw zonden niet van u nemen. En het eenige wat ge als verloren in u zelve behoeft, is ten gekruiste Messias, die voor u ten doot is geworden, en om u van den eeuwigen doot te redden, uw zonden gedragen heeft op het hout.

Er schuilt dan ook een geestelijke fout in, dat de kerken Christi in den loop der eeuw dat Kruis van Christus enigzins hebben teruggedrongen, en ons hebben dijs gemaakt, dat het veel rijker voor de ziel is, zoo ze de Bergrede of de Gelijknissen beluistert, dan om zich altoos droef te stemmen door de gestadige aanschouwing van het lijden en den dood des Heeren.

Niet dat we overdrijving bepleiten. Ook wat Jezus was en sprak en deed, en nog doet uit de hemelen, moet telkens weer het voorwerp zijn van uw godvruchtige overdenking; en die soort hartstocht, gelijk soms bij de Heerhutters werd waargenomen, om met zekeren wellust te blijven staan bij het bloed en de wonden en het misvormd gelaat en al het tragisch pijnlijke dat op Golgotha doorworsteld is, is aan de Apostelen des Heeren volkomen vreemd.

Maar op de zaak als zaak mag niets afgedongen. Alle Christusprediking moet prediking van den Gekruiste blijven. Daarin alleen ligt het medicijn. Alleen daarin de volle vertroosting uwer ziel. En zoolang ook gij zelf niet al de zielskracht, die in u is, hebt aangetrokken, om u van aangezicht tot aangezicht te stellen voor hem, die op Golgotha stierf, zal het nooit tot waarachtige verbijzeling bij u komen; zal nooit de diepste anar in uw hart gaan trillen; en zult ge nooit de volle rijke zaligheid kennen, van te kunnen zeggen: „Mijn Heere, mijn Goel, mijn God!”

Dat getuigt u de Schrift, die u zegt dat alleen de Christus aan het kruis een kracht Gods tot zaligheid is. Dat getuigt de lofsalm der dankzegging uit alle eeuwen, die altoos weer in dat kruis van Christus de stof der eeuwige dankzegging gevonden heeft. En dat getuigen nog uw broederen en uw zusters om u heen, die het meest en het rijkt van Gods genade genoten hebben. Bovenal in de sterfverhaal is het altoos weer Christus en die gekruiste geweest, die het sterfbed van Gods kinderen met iets van hemelchen luister omstraald heeft.

En zoo nu ook moet elk Avondmaal, dat gij meêviert, ook voor u een gang naar Golgotha's kruis zijn.

Ook gij blijft mensch. Ook gij kunt niet op éénzelfde oogenblik geheel het leven en de

verschijning van uw grooten God en Zaligmaker zoo voor u stellen, dat ge er waarlijk in dringt, in leeft en in geniet.

Wilt ge dus bij het heilig Avondmaal dat alles saam bevatten, dan raakt ge vervaard; dan wordt uw geest onrustig in u; ge wilt u nu bij het één en dan bij het andere van uw Jezus bepalen; en juist dat maakt dat uw ziel zweven en slingeren blijft; en door alles te willen omvatten, niets ten volle, niets in zijn diepte bevat.

En daarom is het zoo naar menschelek wijze en geheel zielkundig, dat de Heere Jezus bij het heilig Avondmaal uw aandacht uitsluitend op zijn kruis richt; op niets dan dat kruis; maar dan ook op dat kruis geheel en ten volle.

En zoo ge nu maar niet wijzer dan Jezus wilt zijn, en ge geeft u daaraan over, en ge zet alles uit uw gedachten weg, om eeniglijk en alleen den dood des Heeren voor u ziel te laten treden; in uw ziel te laten indringen; en heel het besef en de gewaarwording uwer ziel te laten verzellen, dan zult ook gij de zalige ervaring genieten, dat ge waarlijk uzelven kwijt raakt, om aan zijn heiligen diens niets dan uw Heiland te bezitten.

En nu zult ge dan ook verstaan, wat het is, den dood des Heeren te verkondigen.

Dat kunt ge niet, zoo uw heilige aandacht over allerlei verstrooid wordt; maar dat kunt ge dan, zoo heel uw ziele al naar levenskracht op dat één heilige punt van den dood uws Heeren saamtrekt.

Dan toch raakt ge onder de macht van dien dood uws Heeren. Ge voelt uw zonde als een kleed van u aflijden. Ge ziet het als voor oogen, hoe uw zonden op hem liggen, en hoe hij ze op het hout draagt. Ja, ge ziet hem rechte voor u gemaakt, opdat gij zoudt worden rechtvaardig voor God in hem.

En bestaat nu de verkondiging van dien dood daarin, dat ge opstaat, en nu bij dat Avondmaal gaat spreken?

Zou dat de verkondiging zijn, die bedoeld wordt?

Maar immers hij dat Avondmaal komt de wereld niet. Daar zijn geen vreemden bij. Er is niemand aan wien gij door uw spreken den dood des Heeren als iets nieuws zoudt kunnen verkonden. Want allen die niet u aanzitten hebben evenals gij den plicht ook zelve den dood des Heeren te verkondigen.

En ook kan dat „verkondigen” niet liggen in wat de Bedenaar van het Sacrament spreekt; want hoe minder die spreekt, hoe beter zelfs. Bijna alle spreken leidt bij het Avondmaal van den dood des Heeren af.

Neen, er ligt in dat verkondigen van den dood des Heeren iets heel anders. Niet een luid, maar een stilzwijgend verkondigen, door het feit zelf dat gij, als onreine en verloren in u zelve, uw toevlucht neemt tot de Fontein die in Jezus' bloed geopend is tegen de zonde en tegen de ongerechtigheid.

Het kruis van Golgotha staat er nu eenmaal voor aller oog. Maar als er nu niemand toetreedt, om zich door dat kruis te laten zegenen, en zich het bezoeide kleed wit te waschen in het bloed des Lams, dan verliest de dood des Heeren zijn sprake, geraakt in vergeetheid en wordt niet geloofd.

Maar dan ook, als omgekeerd, duizenden bij duizenden telkens toevloeden, die uit alle naties en volken toestroomden, om allen saam bij dat kruis van Golgotha de geneezing hunner wonden en de redding hunner ziel te zoeken, dan is die pelgrimstocht naar het kruis van Golgotha, die alle eeuwen aanhoudt, de rijkste, de welsprekendste verkondiging van den dood des Heeren, omdat ze als in levend beeld ons zegt, wat die dood des Heeren beteekent.

Gaat gij dus in stil en kinderlijk geloof ten heiligen Avondmaal op, dan verkondigt gij daardoor den dood des Heeren aan uw broederen; en zij die met u aanzitten, verkondigen den dood des Heeren aan u.

Zoo versterkt ge onderling elkanders geloof, doordien ge saam u verliest in het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt.

En hebt ge zoo elkander den dood des Heeren verkondigd, dan verkondigt ge saam in uw aanzitten en in de heilige ontroering uwer ziel den dood des Heeren aan Satan. Want als Satan dan dien dood des Heeren zoekt te bedvelen en krachteloos te maken, verklaart gij saam als getuigen van Christus tegen hem, dat wel waarlijk ook uw ziel haar redding in den dood des Heeren heeft gevonden.

Tot ge dan, eer ge opstaat, saam uw hart en uw stem in een lied des lofs en der dankzegging vereenigt, om nu ook in heilig maat gezang te verkondigen, dat het ransioen is betaald en eeuwige verlossing teweeg gebracht.

KUYPER.

Amsterdam, 8 Mei 1891.

Twee incidenten. Ds. Van Waning Bolt, een beslist modern predikant te Emst, is naar Noordwolde beroepen; maar het Classicaal bestuur van Harderwijk weigert hem het noodige attest te geven.

Van tweeën één dus. Of dit protest van Harderwijk gaat door, en dan staat strijd voor de deur. Of wel, de heeren zijn vooruit reeds besloten het hoofd in den schoot te leggen, en dan hebt ge een *da capo* van den smadelijken afloop in zake het beroep van Dr. Liefthoeck naar Slidrecht.

T's-Gravenhage sloeg men dan ook een zachteren weg in.

Daar riep de kerkeraad de moderne aanmerkelingen voor een commissie en in die commissie sprak Ds. Knotnerus deze jonge mannen aldus toe:

„Ofschoon gij met geheel andere geestelijke kringen komt, dan waarin wij ons bewegen, zijt ge toch tot ons gekomen. Gij wenscht u dus aan te sluiten bij een kerk met een bepaalde belijdenis. Want de Geloofsbelijdenis is het heilig recht der kerk. En niet het inzien der uwer attesten hebt ge u tevens onder toezicht van onzen Kerkeraad gesteld.

Wij verstooten u niet, want de liefde van Christus dringt ons. Christus is onze Zaligmaker; Zijn leven is ons leven geworden; zonder Hem kunnen wij niet leven.

De liefde van Christus dringt ons u liefderijk te ontvangen en u den weg der zaligheid te wijzen. Mocht gij nog eens tot andere gedachten komen, wij zijn ter uwer beschikking en gij kunt ten allen tijde tot ons komen om onderricht te worden.

Jongelieden, gij hebt nog zooveel door te strijden, neemt den steun op uwen weg, uwen Heiland, aan.”

Na die toespraak zei niemand een woord; en stil gingen deze Modernen heen, zoo ze wilden naar het heilig Avondmaal.

Wat baat nu, zoo vragen we, zulk een vertooning?

Ook Ds. Knotnerus weet hoe Jezus met den rijken jongeling deed.

Maar dit was, naar Ds. Knotnerus' theorie, verkeerd van Jezus gedaan. Jezus had tot den rijken jongeling moeten zeggen: „Liefderijk neem ik u in mijn kring op. Gij hebt nog zooveel door te strijden. Neem mijn steun op uw levensweg aan!”

Zoo ziet men het verschil tusschen Jezus en de houding van zulk een kerkeraad.

Te Utrecht zijn heel een reeks van kerkelijke kiesvereenigingen voor het kiescollege uit den grond verreesen.

Een Confessionele onder leiding van Prof. De Geer van Jutphaas.

Een Critische onder leiding van Prof. Doedes.

Een Groningsche onder leiding van Prof. Cannegieter.

Een Gereformeerde onder leiding van Ds. Gwin.

En dan nog een Moderne.

Strijd staat voor de deur.

De kerk van Helmond mag wel geholpen worden.

Ze is een voorpost in het hart van Noord-Brabant; en zoo ook deze post moet worden opgegeven, staat het te bezien, of er ooit weer in dien hoek zal kunnen gewerkt worden.

Nu gebruikt deze kerk dusver een gebouw, dat zwaar verhypothekerd is, en dus elk oogeblik onder den hamer kan komen.

Dit dreigt zelfs.

Men is op dit oogenblik achterstallig met aflossing en rente, en er is geen geld in kas.

Daarom zond de kerk van Helmond een aantal circulaire rond met de bede, om haar onverwilt het noodige te zenden, om rente en aflossing af te doen.

Zende wie die circulaire ontving, dan toch terstond zijn gave.

Doch ook dan is deze kerk er nog niet.

Dan moet ze nog geholpen aan een klein kapitaal, om de hypotheek af te lossen, en aan een jaarlijksche bijdrage, om dat geleende geld terug te betalen en de rente van te voldoen.

Die jaarlijksche som nu heeft niet boven de f 400 te loopen.

De som is dus klein.

Het is best te doen.

Zoo maar een ieder die kan, iets bijdraagt.

We durven vertrouwen dat het onderscheid, waarop we een vorig maal reeds met een enkel woord wisten, tusschen een valschen Christus en tegen-Christus en een schijn-Christus, het onmiddellijk besef van onze lezers zal hebben toegesproken.

In ons land loopt een munt. Die munt met het koninklijk stempel is de echte munt.

Maar nu zijn er drie gevallen denkbaar, waarin ik iets voor mij krijg, dat niet die echte munt is, en er toch eenige gelijkenis mee heeft.

Er kan een valsche munter opstaan, die guldens in omloop brengt, die valsche zijn. Er kan een overweldiger komen, die ons land inneemt, onze munt verbiedt en er zijn munt voor in plaats stelt. En ook kan een jongen een gulden van hout maken en dien verzilveren, en er met plastic den muntslag op zetten.

In het eerste geval nu heb ik een valschen gulden; in het tweede een tegen-gulden; in het derde een schijn-gulden.

Of wilt ge het met een bankbiljet? Dan is vierdelijk denkbaar: 1°. het echte biljet van f 100; 2°. het valsche biljet, dat op bedrog is aangelegd; 3°. een vreemde biljet, dat een overweldiger hier met geweld in voert; en 4°. een schijn-biljet, zooals ze voor honderd sigaren enz. vaak gezien zijn.

De onderscheiding tusschen hetgeen echt, valsche, tegen en in schijn bestaat, ligt dus gegrond in den aard van ons menschelek leven.

Vandaar dat ook de Heilige Schrift ons wel onderscheiden leert tusschen den waarachtigen Messias, den valschen Christus, den Anti-Christ of tegen-Christus; en dat bij deze drie nu nog de schijn-Christus komt, eerst uitgevonden in onze eeuw.

Zoo is er echt of oprecht geloof; er is valsche geloof; er is schijn-geloof, en er is ongelooft of tegen-geloof.

De echte Christus is dus de Christus, gelijk God hem verordeneerde en zond. De valsche Christus is iemand, die de gestalte van den Christus nabootst, en u beleet om hem als den waren Christus aan te nemen. De tegen-Christus of Antichrist is iemand, die met open vizier tegen den Christus optreedt, en zichzelf opwerpt om op geheel andere wijs een rijk te gronden, gelijk de Christus deed. En de schijn-Christus is iemand, die er niet aan denkt te doen wat de Christus deed, maar zijn persoonsnaam misbruikt, om invloed te winnen voor een heel ander doel.

Breng dat nu ook op de kerk over, en veel, dat anders verward en duister schijnt, zal u helder worden.

Ook hier hebt ge dan de echte of wezenlijke kerk, de valsche kerk, de tegen-kerk en de schijnkerk.

Er ook hier moet dus het onderscheidend kenmerk van deze vier aldus liggen: De wezenlijke kerk is de kerk die God verordeneerde en instelde. De valsche kerk is een kerk, die zich geheel als de echte kerk poogt voor te doen, maar u bedriegt.

De tegen-kerk is een inrichting die niets op een kerk lijkt, maar zich in de plaats van de kerk poogt te stellen. En de schijn-kerk ziet er wel als een kerk uit, maar doet op heel iets anders.

Hoe nu stond het in de 16de eeuw met de kerk van Rome? Was deze een echte, een valsche, een tegen- of een schijn-kerk? Een vraag, waarbij natuurlijk alleen gedomd wordt op het kerkelijk instituut, gelijk dit in de hiërarchie alle gemeenten des Heeren onder haar macht had gebracht en haar openbaring in normale instituten belette.

En dan was ze niet de echte kerk, maar ook niet een tegen-kerk, noch ook een schijn-kerk, maar wel wezenlijk een valsche kerk. Immers ze diende zich als de enig ware en echte kerk aan; en beweerde datgene te leveren, wat de echte kerk leveren moet, namelijk de verzoening onzer zonden. Maar ze deed dit, daarom valsche, omdat ze de verzoening onzer zonden, die alleen van Christus komt, zelve als kerk beweerde te schenken.

Ze was daarentegen geen schijn-kerk; want het doel der echte kerk, om namelijk uit de booze wereld, door de verzoening der zonden, den zondaar naar den hemel te leiden, was en bleef het doel, dat ook zij pretendeerde.

En ze was evenmin een tegen-kerk; want ze beweerde niet dat de Christelijke kerk weg moest, om er iets anders voor in de plaats te stellen, maar hield aan de noodzakelijkheid der kerk vast.

Volkomen juist en naar waarheid is dus door onze vaderen in Art. 29 van onze Belijdenis beleden, dat deze kerk een valsche kerk was; iets waarmee de gemeenten niet werden weggecijferd, maar het hiërarchische wereld-instituut als valsche munt werd veroordeeld.

Maar juist daarom is het dan ook logisch, voor wie wel onderscheidt, en niet met woorden speelt, niet wel doenlijk, ditzeld toe te passen op de Synodale hiërarchie.

Immers de Synodale organisatie van 1816/52 doet niet de minste poging, om te zijn wat een kerk wezen moet, en zich aan te stellen als een instituut, waarin de vergeving der zonden en de ingang naar het eeuwige leven ware te vinden. Niets lag verder van haar dan het invoeren en opleggen van een leer, een belijdenis, sacramenten of instellingen, waaraan ze de conscientie op verlies van zaligheid bond of bindt. Ze wilde in dien eenigen waren zin juist geen kerk zijn. Alleen maar hield ze zekeren schijn van een kerk uitwendig bij, om invloed op de geesten te bevoorstellen, en in het bezit te blijven van allerlei stoffelijke voordeelen.

Ook is ze geen tegen-kerk; omdat ze niet zegt: De kerk als zoodanig moet weg, en ik moet er voor in plaats. Dit kan men veeleer zeggen van wat ons liberalisten met hun Staatsschool, hun Nut, en nu weer anderen met de vergoding van den Staat bedoelen.

Uit dien hoofde nu is het onredelijk, om aan wien ook den eisch te stellen, dat men de Synodale organisatie van 1816/52 als de organisatie van een valsche kerk zal bestempelen.

Men kan dit eenvoudig niet doen, en men mag dit niet doen, omdat de feiten toonen, dat deze organisatie wel velerlei kenmerken bezit, die ook aan de valsche kerk eigen zijn, maar het principieel kenmerk van een valsche kerk mist.

Een valsche kerk zet een leer in plaats van de leer van Christus; belet en verbiedt elke andere leer; dwingt tot het aannemen van haar leer; en doet dat alles met de pretentie, dat dit voor de zaligheid der zielen noodig is.

Maar van dit alles vindt ge bij deze organisatie niets. Ze heeft geen leer. Ze verbiedt geen enkele leer. Ze dwingt tot de aanneming van geen enkele leer. En ze maakt geen de minste pretentie van u te kunnen verplichten en binden op straffe van uwer ziele zaligheid.

Ea zegt men nu, dat in Art. 29 deze scherpe onderscheiding toch niet gemaakt is, zoo stemmen we dit toe. Daar is noch van de anti-Christelijke noch van de schijn-Christelijke kerk sprake. In Art. 29 staan alleen de ware en valsche kerk tegenover elkander.

En dat valsche teekent. Immers, onze Belijdenis is geen dogmatiek, waarin alle denkbare onderscheidingen zijn opgenomen.

Onze Belijdenis stelde zich uitsluitend tegenover het kwaad, dat destijds uitkwam.

Het is dus e het Woord, zoo daar een enkel van alle zijder verstaat niet w En dan eerst w Woord wat ze diep doordrong volheid van het afzonderlijk woord behandelt, slecht dat één, rijke.

Nu ware het baar geweest, Woord in een eigen taal van maakt; en dan zijn geweest, kon dit niet. de eenheid v slacht doen spi bouw is de m en natien uitge weest, dat ons zeer ingewikkeld heeft en nog do zich, dat ook zeer lange gese van meer dan Woord van onze schreven worde kleine groep en levende taal was dagen verstonde meer. Zij sprake En in hun synag lijke Hebreuww overgezet in de l kruis uitriep: E was geen Hebre dialect gesproke

Zoo is het d de wille Gods tot ons zou k ten, die breed keld in haar sam nu afgestorvene uit volgt dat h is, dat de Dien ambt zal word breede studie, in desen breeden i thien sette.

Het eerste alzo wat de Dienaar des Woords noodig heeft, is een Zending van Christus-wege. Hij mag niet eigener autoriteit komen, maar moet door den Koning der kerk gezonden zijn. En deze zending geeft Christus aan zijn Dienaren niet buiten zijn kerk om, maar door zijn kerk, gelijk die op aarde geïnstituëerd is. Ook de innerlijke roeping kan dus eerst door de ordening en de zending der kerk tot vastheid en tot ruste komen.

Soms zelfs doet zich het geval voor, dat eerst lang na de ordening door de kerk de inwendige overtuiging van de roeping des Heeren, in het binnenste des harten, door den Heiligen Geest gewekt wordt.

Doch dit punt is hiermee genoegzaam, voor ons beperkt bestek, toegelicht; we komen daarom thans tot de voorbereiding, die voor den Dienst des Woords vereischt wordt. Hierbij nu dient in het algemeen vastgesteld, dat deze voorbereiding voor zoo kostelijk werk van zeer langen adem is. Ze eischt in den regel een afzonderlijke voorbereiding van minstens tien, liefst vijftien levensjaren, en moet ook daarna nog steeds worden voortgezet. Doch juist het languurige en moeilijke van deze voorbereiding brengt te weeg, dat er langs dien langen weg

op verre na i voor alle d De regel mo trede op ho minus twee maar ook da conscientie n echter in duizend mens nog, en maak op de ruim v van één kerk noodig zou l bij komt, dat lijke institut nog veel gro duizendtal m lijke naar beho

Daarvoor e Zulk een ma staat om zulke de natie niet o tijden terug kantennoo o vacant zij. wil de Heer men wijze, ge in zulke tijden op onvolkom toechterma worden, om p den Woorda kerkenordenin Art. VIII, en kerk, ook vo eenige studie i toch soms een bezitten, om i

Toch blijft i den nood; en aan de gedach in den regel l gang geven a een altoos ge geestelijk karal staan zou bo opleiding door

Dit toch lo uit, zoo men z van wat bij d den Dienst de Immers, het l Dienaar die h dus tot taak, a aan de gemeen gen. In de v toespelingen u tot de kerk strekten zin h „Niet eens m het waarlijk i

Dit nu put i zieleleven. Hij brein. Hij vindu ding. Maar hi Heilige Schrift.

Doch ook d Bedenaar van a naar des Woord Gods hetwelk Schrift namelijk taal wel een van woorden, woorden saam in onze mens

Woord Gods. gegaan. Een m als de één l tal van worde van ons mensc daarom in oor delijk Woord i

Het Woord e en God was, Immanuel, en s Schriftuur.

Het is dus e het Woord, zoo daar een enkel van alle zijder verstaat niet w En dan eerst w Woord wat ze diep doordrong volheid van het afzonderlijk woord behandelt, slecht dat één, rijke.

Nu ware het baar geweest, Woord in een eigen taal van maakt; en dan zijn geweest, kon dit niet. de eenheid v slacht doen spi bouw is de m en natien uitge weest, dat ons zeer ingewikkeld heeft en nog do zich, dat ook zeer lange gese van meer dan Woord van onze schreven worde kleine groep en levende taal was dagen verstonde meer. Zij sprake En in hun synag lijke Hebreuww overgezet in de l kruis uitriep: E was geen Hebre dialect gesproke

Zoo is het d de wille Gods tot ons zou k ten, die breed keld in haar sam nu afgestorvene uit volgt dat h is, dat de Dien ambt zal word breede studie, in desen breeden i thien sette.